

A PRÉDAFAJOK VISELKEDÉSÉNEK VÁLTOZÁSA A NAGYRAGADOZÓK, KIEMELTEN A FARKAS JELENLÉTÉRE

Dallosi Viktor

Vadgazda mérnök Szak, BSc (alapképzés), levelezőtagozat

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Szent István Campus, Vadgazdálkodási és Természetvédelmi Intézet

Belső témavezető: Dr. Biró Zsolt, Egyetemi docens, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Szent István Campus, Vadgazdálkodási és Természetvédelmi Intézet, Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék

A szakdolgozat témája a nagyragadozók – kiemelten a fokozottan védett szürke farkas (*Canis lupus*) – visszatérésének hatása a prédafajok viselkedésére a hazai faunában. A nagyragadozók populációjának növekedése az ökológiai rendszer helyreállításának logikus következménye, melyet a csülkös nagyvadfajok korábbi térnyerése is támogatott. A kutatás célja a farkas hazai előfordulásának feltérképezése az Északi-középhegységben, valamint annak bemutatása, hogy jelenléte milyen hatást gyakorol a prédafajok (gímszarvas, őz, vaddisznó, muflon) viselkedésére és a vadgazdálkodásra. A munka alapját a „félelem tája” (*landscape of fear*) koncepció képezi, amely a ragadozók által kiváltott közvetett (nem - letális) viselkedésbeli változásokat, mint például az élőhelyhasználat és a táplálkozási szokások módosulását elemzi.

A kutatás empirikus kérdőíves felmérésen alapult, amelyet az Északi hegy- és dombvidéki Vadgazdálkodási Táj hat tájegységének (többek között Bükki, Cserehát - Aggteleki, Zemplén-Bodrogközi) szakemberei körében végeztem. A 25 kérdésből álló kérdőív a farkas észlelésére, a nagyvadfajok területhasználatára, csoportnagyságára, táplálkozási szokásaira és a vadászati hatékonyság változására fókuszált.

A felmérés és korábbi terepi vizsgálatok alapján a farkasok jelenléte komplex ökológiai és gazdálkodási hatásokat eredményez. A nagyvadfajok viselkedése a predációs kockázat hatására módosult: elkerülnek bizonyos területeket, megváltozott napi aktivitásuk, és gyakrabban alkotnak nagyobb csoportokat, ami kollektív védekezési stratégiaként értelmezhető.

A fajspecifikus predációs nyomás különbségeket mutat, a muflon esetében jelentősebb hatás tapasztalható, ami a faj kisebb vagy kevésbé tapasztalható jelenléte és a vadászati hatékonyság csökkenésében is megmutatkozott.

A növényevők által okozott károk és a vegetáció összetétele tekintetében nem mutatkozott számottevő változás, ami arra utal, hogy az indirekt ökológiai kaszkádhatások a vizsgált régióban még nem értek el kritikus szintet.

Bár a farkas jelenléte viselkedésbeli változásokat idéz elő, más vizsgálatok eredményei (kortizolszint mérések) alapján feltételezhető, hogy az emberi zavarás erősebb stresszfaktor lehet a nagyvadfajokra nézve, mint a farkasok alacsony populációsűrűsége által okozott predációs kockázat.

A farkasok állandósuló jelenléte egyre jelentősebb kihívásokat állítja szembe a vizsgált terület vadgazdálkodóit. A szakmai visszajelzések alapján egyértelműen körvonalazódik az igény az adaptív kezelési stratégiák bevezetésére, amelyek rugalmasan reagálnak a ragadozók által kiváltott ökológiai és gazdálkodási változásokra.

A kapott eredmények részben ellentmondásosak, ami kiemeli a hosszú távú monitoring és viselkedésökológiai vizsgálatok szükségességét a farkas és prédafajok közötti kölcsönhatások teljes körű megértéséhez, különös tekintettel az emberi aktivitással átszótt tájakon. Ez elengedhetetlen a jövőbeni konfliktuskezelés és a fenntartható természetvédelmi döntések megalapozásához.